

Februari 2015

Trouwe lezers van onze houtzaagmolenbelevissen weten dat veel onderwerpen na kortere of langere tijd weer aan de orde komen vanwege aanvullingen of verbeterde inzichten.

In de eerste plaats kunnen we de korte beschouwing over de wind aanvullen met een samenvatting wat er in De Jager met die wind is gedaan. (Met dank aan Arjan die de volgende getallen heeft verzameld en de dagwaarden heeft opgeteld.) De molen is op zaterdagen 464,5 uren geopend geweest met de bijna altijd bijna volledige bezetting: Arjan, Lourens, Wiebe, Jaap, Freek en Jan. Arjan heeft nog heel wat uurtjes doordeweeks doorgebracht om zagen te vijlen, ze in een zaagraam te hangen of bij een verwachting van stormachtig weer het gevluht naar de komende wind te kruien of zelfs de losse borden uit de fokken te halen. Het aantal werkdagen (62) is wat groter dan het jaarlijkse weken omdat er nogal wat bijzondere gelegenheden zijn geweest: dorpskuiers, de sleepbootdagen, koningsdag en - na enige jaren weer in ere hersteld - het oudejaarsdraaien. Het logboek vermeldt steeds het aantal uren: dat waren er in 2013 totaal 464,5. Daarvan heeft de molen 134 uren belast gedraaid (zagen en opslepen) en 57 onbelast. In die tijd hebben we ongeveer 179,65 meter gezaagd, waarbij we moeten bedenken dat als we met twee of zelfs drie ramen zagen de gezaagde lengte sneller aantikt dan de zaagtijd. Het aantal bezoekers is (met de natte vinger geschat) uitgekomen op 2330. Men zou kunnen zeggen dat iedere bezoeker gemiddeld bijna 8 cm heeft zien zagen. In de genoteerde draaiuren ($134+57 = 191$) heeft de teller op de bovenas 132.545 omwentelingen geregistreerd. Dat komt neer op gemiddeld iets meer dan 11,5 omwentelingen per minuut; of in molenaarstermen 46 enden. Dat is nogal traag, maar tijdens het draaien zakt de wind regelmatig weg. Er zijn natuurlijk ook vlagen met hogere snelheden, maar dan nemen we meteen maatregelen voor rustiger draaien met gezwichte (gedeeltelijk verkleinde) zeilen. Omdat de hoge pieken niet meedoen in de statistiek en de dalen wel, is de gemiddelde draaisnelheid altijd nogal wat lager dan de optimale zaagsnelheid van 60-70 enden.

Omdat er flink wat stukken nog niet uitgezaagde stamgedeelten op de zaagvloer liggen die eerst maar eens kleiner moeten worden gezaagd hebben we nog niet verder gewerkt aan de met de hand gekloofde dikke eik die voorlopig op het voorterrein van de firma Nagelhout ligt - gelukkig dat er geen euro's in een parkeermeter hoeven... Ondertussen is er een ambtenaar van de plantsoendienst van Joure wezen kijken en hij heeft besloten dat die eiken te zijner tijd niet voor bruggetjes en oeverbescherming zullen worden gebruikt maar voor picknicktafels. Het park zal zoveel mogelijk worden gerestaureerd volgens het oorspronkelijke ontwerp van de in het noorden bekende tuinarchitect Lucas Pieters Roodbaard (1782-1851). Er zijn echter ook lieden die een onverklaarbare voorkeur hebben voor de Engelse landschapsstijl.

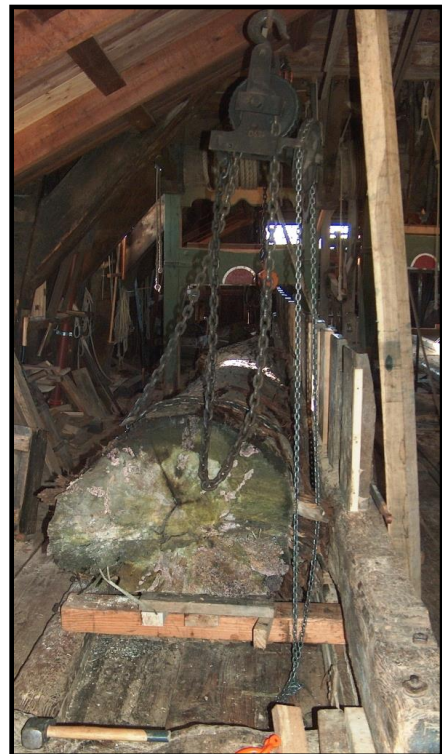
Aan De Jager zelf verandert ook wel eens wat. Boven de grote slede hebben we twee nieuwe hijsmogelijkheden. Boven de noordzijde hebben we een klassieke kettingtakel opgehangen die 4 ton kan

hijzen. Het bijzondere is dat het hijswiel wordt aangedreven met een wormwiel dat loodrecht op het hijswiel draait. Het voordeel daarvan is dat zo'n takel geen remwerk nodig heeft; hij laat de last toestand niet vanzelf zakken als de handketting wordt losgelaten. Om de takel op zijn plaats op te hangen hadden we zelfs een klein takeltje nodig.

De wielen waar de hijsketting in loopt hebben platte velgen ter grootte van

de kettingschakels. Als u vierkante en zeskkante wielen wilt zien: kom kijken!

Op de tweede foto hebben we de nieuwe, "oude" takel al gebruikt om een zware populier na het wegzagen van een wankant een kwartslag gedraaid weer op de schotels te leggen voor een tweede zaaggang.

Achter het grote zaagraam is in de zuidoosthoek van het ondervierkant een gat geboord voor een door molenmaker Kooistra gesmede haak waar allerhande takels kunnen worden bevestigd voor het uittakelen van uit een dikke stam gezaagde zware platen of hartstukken.

Op de laatste foto is de hijsdraad op een bijzondere manier ingeschoren: de twee blokken hangen loodrecht op elkaar waardoor de draad mooier doorloopt naar de volgende schijf en de wrijvingsweersstand lager is dan wanneer de blokken evenwijdig zijn. Men zegt dat het onderste blok *in een wieg* hangt. Op de blokken zitten nog stukjes tape waarop de nummers staan van de volgorde waarin de draad moest worden doorgehaald.

